

De instellingskeuken

W. van der Bend en G. E. Douwes (red.), vierde druk 1985. Nijgh & Van Ditmar Educatief, 's-Gravenhage; 227 p., prijs f 30,-.

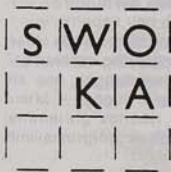
De eerste druk van dit leerboek installatiekennis voor instellingskoks verscheen in 1975. Tien jaar later bleek een volledige herziening noodzakelijk, vooral gezien de ontwikkelingen in de grootkeuken apparatuur, de menusamenstelling (meer consumenteninspraak) en de veiligheidseisen (Arbeidsomstandighedenwet 1983).

In deze vierde druk is de leerstof per onderwerp ingedeeld in twee niveaus: deel A bestemd voor de aankomende koks en deel B voor de opleiding tot zelfstandig kok. In deel A worden de noodzakelijke kennisonderdelen op een eenvoudige, globale wijze behandeld; in deel B is de aanpak uitgebreider en meer gedetailleerd.

Aan de orde komen onder andere: situering en indeling van de keuken, klimaatbeheersing, keukenapparatuur, veiligheid en voedselverdeelssystemen.

Aan het slot van elk hoofdstuk staan vragen en praktijkopdrachten.

- Ouderen leven in tamelijk onveilige woonsituaties, met name waar het gaat om meergezinswoningen van vóór 1945.
- Vooral de ouderen tussen de 70 en 80 jaar brengen zelf voorzieningen aan ter verhoging van het comfort en de veiligheid.
- de ouderen boven de 80 jaar leven meestal in een aangepaste woonsituatie (service-flat bijvoorbeeld).

Stichting
Wetenschappelijk
Onderzoek
Konsumenten
Aangelegenheden

De praktijk van de Wet economische mededinging

A. P. J. 't Gilde en D. J. Haank, 1985. SWOKA onderzoeksrapporten nr. 37, 40 p., prijs f 20,- (excl. portok.), te bestellen bij: SWOKA, Koningin Emmakade 192-195, 2518 JP, Den Haag, tel. 070-469225.

Het mededingingsbeleid in Nederland staat beslist niet in de belangstelling. Voor een groot deel is de geringe politieke belangstelling terug te voeren op de ideologie van de drie grootste politieke partijen.

Ok in het wetenschappelijk economie-onderwijs wordt weinig aandacht gegeven aan de praktijk van de Wet Economische Mededinging.

De Nederlandse "misbruik" wetgeving bestrijdt slechts gevallen van concurrentiebeperkend gedrag die de ruime marges te buiten gaan van wat het "algemeen belang" wordt geacht.

Het door de overheid gevoerde mededingingsbeleid is in het sociaal-economisch krachtenveld op weinig weerstanden gestuit.

Dit zijn enkele conclusies uit het SWOKA-onderzoeksrapport "De praktijk van de Wet Economische Mededinging". In dit rapport, dat in opdracht van SWOKA werd uitgevoerd door het Economische en Sociaal Instituut van de Vrije Universiteit in Amsterdam, wordt verslag gedaan van de toepassing van deze wet. Aanleiding tot het onderzoek waren onder andere aanwijzingen dat enkele wijzigingen in de wet zouden worden aangebracht en tevens de nauwelijks bevredigende reacties van de overheid op

LH

Vakgroep

Huishoudkunde

Wonen ouderen veilig?

Sibiël van Haastrecht, 1985. Doctoraalscriptie, LH, vakgroep Huishoudkunde - sectie verzorgingstechnologie; 80 p., prijs f 13,50 te bestellen bij Centraal Magazijn, De Drieyen 4, 6703 BC Wageningen, bestelnr. 06-13 3608.

Deze publicatie is een verslag van een deelonderzoek in het kader van een groot onderzoek dat de Stichting Consument en Veiligheid verricht naar valongevallen bij ouderen (Tijdschrift voor Huishoudkunde 6 (4) 1985, p. 105-108).

In dit verslag is ook de volledige ergonomische checklist voor de woning opgenomen, die speciaal voor dit deel van het onderzoek is opgesteld op basis van literatuur en het Produktongevallen Registratiesysteem (PORS).

Het ergonomisch oriënterend onderzoek naar de val(on)veiligheid van 21 woningen van bejaarden leidde tot de volgende conclusies:

door de consumentenorganisaties ingediende klachten op grond van de Wet Economische Mededinging.

Andere constatering:

De aanpak van het verschijnsel concurrentie door zowel de consumentenorganisaties als het Ministerie van Economische Zaken blijkt in diverse gevallen nog al eens te verschillen. In de praktijk van het mededingingsbeleid is de centrale toetssteen "algemeen belang" verworpen tot het rekening houden met de vele deelbelangen die in het geding zijn. Dit blijkt onder meer uit een goed georganiseerde ondernemerslobby (vanuit industrie, midden- en kleinbedrijf en detailhandel). De positie van de vakbeweging en zeer zeker de consumentenorganisaties is daarbij veel minder sterk.

De uitkomst van dat krachtenspel bepaalt de inhoud van wat dan genoemd wordt het "algemeen belang" en is dus ook sterk afhankelijk van de mate waarin de belangenorganisaties "aan de bel" trekken. Uit een oogpunt van rechtszekerheid is dat een bedenkelijk gegeven. De voorstellen tot deregulering van de WEM geven echter weinig hoop dat hierin op korte termijn verandering zal komen.

Een actievere consumentenlobby zou bij de overheid wellicht toch wel een verschuiving van het belangenevenwicht voor elkaar kunnen krijgen.

Consument en produktinformatie

G. B. W. Willenborg, 1985. SWOKA onderzoeksrapporten nr. 29; 110 p., prijs f 20,- (excl. portok.), te bestellen bij SWOKA, Koningin Emmakade 192-195, 2518 JP, Den Haag, 070-469225.

Consumenten maken slechts beperkt gebruik van neutrale, dat wil zeggen objectieve, produktinformatie bij de aanschaf van produkten. Commerciële produktinformatie, bijvoorbeeld door de verkoper verstrekt, en persoonlijke informatie die via familie of bureaus wordt ontvangen zijn van meer invloed op het aankoopgedrag. Wel blijkt het marketingbeleid van producenten en distributeurs voor neutrale produktinformatie gevoelig te zijn, met name bij vergelijkend warenonderzoek.

Alsd SWOKA in het onderzoeksrapport "Consument en produktinformatie". In dit literatuuronderzoek is nagegaan welke de ervaringen zijn met en de effecten van bestaande systemen van neutrale produktinformatie. Het rapport geeft ook een representatief beeld van recente theoretische, empirische en beleidsontwikkelingen op het gebied van produktinformatie. Commerciële en persoonlijke produktinformatie variëren in betrouwbaarheid en geldigheid. Neutrale produktinformatie, in de vorm van vergelijkend warenonderzoek, kwaliteitskeurmerken en informatieve etikettering, kan in deze leemte voorzien.

De consumentenorganisaties brengen al geruime tijd het vergelijkend warenonderzoek en de kwaliteitskeurmerken in praktijk. Het produktinformatiebeleid van de overheid is vooral gericht op de ontwikkeling en uitvoering van programma's van infor-

matieve etikettering van niet-levensmiddelen.

Uit het onderzoek blijkt ook dat onervaren consumenten het minst profijt hebben van neutrale produktinformatie, terwijl zij hierbij juist het meest baat zouden kunnen hebben. Het gebruik van deze vorm van informatie hangt vrij sterk samen met opleiding en socio-economische klasse. Ook blijkt het gebruik afhankelijk van bijvoorbeeld het produkt of de situatie in de winkel. Daarnaast spelen de wijze van presentatie, hoeveelheid en toegankelijkheid van de produktinformatie een rol bij het gebruik dat de consumenten van de informatie zullen maken.

SWOKA constateert verder dat momenteel geen enkele vorm van neutrale produktinformatie in voldoende mate effect heeft bij alle groepen consumenten. Een zo goed mogelijk resultaat is wel te bereiken door de doelgroepen zorgvuldig te selecteren en vervolgens de informatie hierop af te stemmen. Consumenten kunnen zodoende beschikken over op hun behoeften en capaciteiten toegesneden informatie. Noodzakelijk zijn dan wel ondersteunende activiteiten als consumentenvoorlichting en consumentenopvoeding.

De invloed van neutrale produktinformatie op het marketingbeleid blijkt voor een belangrijk deel het gevolg van omzetveranderingen welke op hun beurt voortvloeien uit het gebruik dat consumenten van deze informatie maken.

Kennelijk heeft het beperkte gebruik van deze informatie toch dusdanige veranderingen tot gevolg in het keuze- en aankoopgedrag van individuele consumenten, dat de hieruit voortvloeiende omzetveranderingen aanbieders tot aanpassing van het marketingplan van de betreffende produkten of assortimenten noopt. Positieve informatie wordt gebruikt om de verkoop te bevorderen, negatieve informatie tracht men te compenseren door gesignaleerde tekortkomingen van een produkt weg te nemen. Hierdoor treden op langere termijn verbeteringen in het marktaanbod op, waardoor ook die consumenten die geen gebruik maken van neutrale produktinformatie hiervan kunnen profiteren.

Consumentenwaardering en hoogte eigen bijdrage

Dick Franken en Ton Kuylens, 1985. SWOKA onderzoeksrapporten nr. 32; 100 p., prijs f 20,- (excl. portok.), te bestellen bij SWOKA, Koningin Emmakade 192-195, 2518 JP Den Haag, tel. 070-469225.

Gezinsverzorging, dienstencentra voor bejaarden, consultatiebureaus voor zuigelingen en kleuters (drie "zorg"voorzieningen), alsmede bureaus voor rechtshulp, dienen volgens consumenten als laatste in aanmerking te komen voor een verhoging van de eigen bijdrage. De "zorg"voorzieningen worden ook het meest genoemd als voorzieningen die absoluut niet gemist kunnen worden.

Enkele culturele voorzieningen, zoals: musea, bibliotheek en schouwburg worden als relatief goedkoop beschouwd, vooral door personen met hogere inko-

mens. Kinderopvang (bijvoorbeeld crèche) wordt als relatief duur gezien, vooral door personen met een hogere opleiding.

Dit zijn enkele resultaten uit het SWOKA-Onderzoeksrapport "Consumentenwaardering en hoogte eigen bijdrage". In het onderzoek, dat is gehouden bij 12.000 personen, is voor een 14-tal door de overheid gesubsidieerde voorzieningen nagegaan hoe noodzakelijk consumenten deze voorzieningen vinden en hoe zij de hoogte van de eigen bijdrage voor elk van deze voorzieningen beoordelen.

Uit het onderzoek blijkt verder:

- Vooral de personen met lagere inkomens zeggen minder gebruik te zullen (moeten) maken van de diverse voorzieningen bij een verhoging van de eigen bijdrage. Bij de culturele voorzieningen zijn het bovendien ook de lager opgeleiden die dit zeggen.
- De reden die consumenten het meest opgeven om bij een verhoging van de eigen bijdrage te bezuinigen op het gebruik van de diverse voorzieningen is, dat zij het niet kunnen betalen. Het zijn vooral de personen met een lager inkomen en de feitelijke en/of potentiële gebruikers van de voorzieningen die deze reden opgeven.

Op de vlucht gejaagd?

R. Kwekkeboom, 1985. Op de vlucht gejaagd? Een onderzoek naar de effecten van de eigen-bijdrage-regeling in de gezinsverzorging. Te bestellen door f 10,50 over te maken op giro 1471727 t.n.v. NIMAWO, Willem de Zwijgerlaan 66, 2582 ES Den Haag, o.v.v. "Op de vlucht gejaagd?"

De hoogte van de eigen bijdrage in de gezinsverzorging is er de oorzaak van dat hulpvragers en cliënten moeten afzien van hulp van gezinsverzorging. Dit is de belangrijkste conclusie uit een onderzoek dat door het NIMAWO in opdracht van de Centrale Raad voor Gezinsverzorging onlangs is uitgevoerd naar de effecten van de eigen bijdrage-regeling in de gezinsverzorging.

In 1976 heeft de Rijksoverheid een landelijke eigen bijdrage-regeling voor de gezinsverzorging ingevoerd. Deze regeling is gebaseerd op een vast uurtarief maar kent daarbij tevens een inkomensafhankelijkheid waardoor men niet meer hoeft te betalen dan een aan het inkomen gekoppelde draagkracht. Onder druk van opeenvolgende bezuinigingen in de gezinsverzorging zijn deze tarieven in de loop der jaren fors gestegen.

Naar aanleiding van diverse signalen uit het veld, waaruit bleek dat tal van hulpvragers en cliënten

hierdoor moesten afhaken, is besloten tot een onderzoek naar de omvang en de gevolgen van dit vluchtgedrag. In dit onderzoek wordt bevestigd dat de hoogte van de eigen bijdrage de toegankelijkheid van deze voorziening belemmert. Vastgesteld is dat dit vluchtgedrag vooral voorkomt onder huishoudens met kinderen met een middeninkomen die voor korte tijd deze hulp behoeven. Een precies inzicht in de gevolgen voor hen die moeten afhaken ontbreekt bij de instellingen voor gezinsverzorging omdat na het intrekken van de hulpvraag en na voortijdige beëindiging van de hulp het contact met de cliënt verloren gaat. Wel bevat het onderzoek aanwijzingen dat er een aantal ongewenste effecten optreden zoals een overbelasting van de cliënt en zijn omgeving; werkverzuim van de partner en eerder-/langer gebruik van intramurale voorzieningen.

De Centrale Raad voor Gezinsverzorging acht een spoedige oplossing voor dit probleem noodzakelijk, aangezien de toegankelijkheid van gezinsverzorging als belangrijke eerstelijnsvoorziening binnen de thuiszorg voor alle groepen in de samenleving waarborgd moet zijn. Het beleid is erop gericht de mogelijkheden van de thuiszorg te vergroten teneinde de druk op de intramurale zorg te verminderen. Tegen deze achtergrond – waarbij gezinsverzorging als een voorkeursvoorziening kan worden aangemerkt – mogen eigen bijdragesystemen geen belemmering vormen om gebruik te maken van gezinsverzorging, zo meent de Centrale Raad.

Varianten van substitutie

Annie J. Stikker, 1985. NIMAWO, 's-Gravenhage; 70 p., prijs f 11,- (tel. 070-541211).

Thuiszorg, een substituuft voor tehuiszorg?

Het begrip "substitutie" dat eenvoudigweg "vervanging" betekent, wordt in de maatschappelijke dienstverlening en de gezondheidszorg in een zeer specifieke betekenis gebruikt: vervanging van een voorziening door een gelijkwaardig, goedkoper alternatief. In concreto gaat het meestal om vervanging van intra- door extramurale zorg. Substitutie wordt aangeprezen als middel om de kosten van de zorg in beide sectoren binnen de perken te houden. Aan dit substitutie-begrip heeft het Nederlands Instituut voor Maatschappelijk Werk Onderzoek (NIMAWO) een literatuurstudie gewijd, deels op eigen initiatief, deels in verband met een onderzoeksoverdracht van de Centrale Raad voor Gezinsverzorging.

Besproken wordt onder andere aan de hand van welke criteria de waarde, c.q. de gelijkwaardigheid van alternatieven kan worden bepaald. Ook de opbrengst van substitutie is bekeken. Daarbij bleek dat substitutie niet in alle situaties lonend is: bij een individuele hulpbehoefte die een bepaalde grens te boven gaat, is intramurale verzorging/verpleging goedkoper dan extramurale hulpverlening.

In de studie wordt tevens aandacht besteed aan de bruikbaarheid van het begrip substitutie bij de voortuurberekening van de kosten van toekomstige voorzieningenstelsels en de planning van voorzieningen.